

SISTIT KASALLIGINING KELIB CHIQISHI, ALOMATLARI VA DAVOLASH USULLARI

ISMOILOVA.M, AHMEDOVA.Z

Central Asian Medical University Davolash ishi 223-guruh talabasi, Central Asian
Medical University “Kimyo va farmakologiya kafedrası” katta o`qituvchisi

Annotatsiya

Sistit – qovuqning yallig`lanishi hisoblanib, o`tkir va surunkali kechadi. Qovuqqa turli infeksiyalar tushishi oqibatida ro`y beradi. Paydo bo`lishiga ko`ra, birlamchi va ikkilamchi; kelib chiqishiga ko`ra, spetsifik va nospetsifik sistit farqlanadi. Ayollarda homiladorlik yoki tug`ruqdan keyingi davrda kuzatiladi.

Kirish: Sistit – bu qovuq shilliq pardasining yallig`lanishi bo`lib, odatda ayollar sistitga ko`proq chalinadi. Yer yuzidagi ayollarning, deyarli, yarmi hayotida bir marta sistit bo`lib o`tkan. Ko`pincha bu kasallik 25 dan 30 yoshgacha yoki 55 yoshdan oshgan ayollarda kuzatiladi.

Sistitning ikki: o`tkir va surunkali turi mavjud. Birlamchi sistit boshqa a`zoldagi infeksiya yuqori siydik yo`llari yoki uretradan qon limfa yo`llari orqali qovuqqa o`tishi natijasida paydo bo`ladi. Bunga, shuningdek, sovuq qotish, spirtli ichimlik ichish, qabziyat, nerv psixikasining buzilishi ham sabab bo`ladi. Ikkilamchi sistit (ko`pincha surunkali kechadi) qovuqda tosh, yot jismlar, o`sma bo`lganda, qovuq sili, prostata bezining o`smasi oqibatida yuzaga keladi. Shuningdek, ba`zi dorilar, zaharli moddalar ichilganda ham sistit kuzatilishi mumkin.

Sistitda bemor tez-tez (har 10-15 minutda) siyadi, siyganda og`riq sezadi, og`riq ayniqsa, siygisi qistaganda va siygandan keyin zo`rayadi, lovullash, achishish, ba`zan siydikda qon va yiring paydo bo`ladi. Yallig`lanish qo`shni a`zoldarga o`tganda (piyelonefrit, uretrit va boshqalar) gavda temperaturasi ko`tariladi. O`tkir sistitning oldi olinmasa surunkali tus oladi. Kasallikni aniqlashda siydik tahlili, sistoskopiya, sistografiya, ultratovush tekshiruvlari o`tkaziladi.

Kasallikning kelib chiqish sabablari:

1. Infeksiya yuqishidan – patogen bakteriyalar chov terisi yuzasidan, qin shilliq qavatidan, to`qimalardan va ichakdan peshob yo`liga kirib, yuqoriga ko`tariladi va qovuqqa tushib yallig`lanadi.
2. Dorilar, radiatsiya, zaharli, kimyoviy moddalar, parazitlar, allergiya ta`sirida bo`lishi mumkin.
3. Limfa tomirlari orqali tanadagi surunkali infeksiya o`choqlaridan o`tishi mumkin.

Sistitga olib keluvchi omillar:

Tanadan sovuq va zax o'tishi;
Gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik, homiladorlik, tug'ish, ayollarda menopauza, prostata bezining yallig'lanishi;
Jarohatlar, uretrada tibbiy manipulatsiyalardan keyin;
Qandli diabet, semirish, o'troq hayot tarzi;
Ko'p miqdorda achchiq, sho'r va spirtli ichimliklarni iste'mol qilish.

Sistitning belgilari:

Qorinning pastki qismida og'irlik;
Og'riq;
Peshob vaqtida og'riq;
Achishish va yonish hissi;
Loyqalangan va kam miqdorda tez-tez peshob;
Siydikda shilliq va qon paydo bo'lishi;
Peshob chiqarishga yolg'on va og'riqli istak;
Peshob tutolmaslik;
Tana haroratining ko'tarilishi.
Surunkali sistit belgilari o'tkir sistitga nisbatan kam. Kasallik vaqtincha susayishi mumkin, remissiya davri yil davomida qo'zg'alish davri bilan almashib turadi va yildan yilga davomliroq bo'ladi.

Sistit diagnostikasi

Umumiy qon tahlili;
Umumiy siydik tahlili;
Siydikni bakteriologik tekshirish;
Siydik pufagining UTTsi;
Sistoskopiya Sistitning asoratlari
Surunkali piolonefrit rivojlanishi;
Buyrakning atrofiyasi va buyrak yetishmaslik kasalligi;
Agar davolanmasa, siydik pufagi kichrayadi va peshob saqlash funksiyasini to'liq yo'qotishi mumkin.

Sistitni davolash

Kasallikni davolash paytida bemor ziravorlarga boy, achchiq, sho'r, tuzlangan ovqatlardan, spirtli ichimliklardan cheklanishi hamda kuniga 1,5-2 litr suv ichishi kerak;

Infeksion sistitda antibiotiklar, fitopreparatlar, yallig'lanishga qarshi, og'riq qoldiruvchi dorilar qo'llaniladi (dorilar turini va dozasini shifokor belgilab beradi);

Tos a'zolari infeksiyasini davolash.

Davolashda e'tibor berish kerak bo'lgan jihatlar. O'tkir sistit davri 7-14 kun. Davolanishning birinchi yoki ikkinchi kunida yengillik paydo bo'lishi mumkin. Ammo siydik tahlillari to'liq me'yorlashgunga qadar dorilarning dozasini va qo'llash chastotasini to'xtatmaslik yoki kamaytirmaslik kerak. Agar davolanish muddatdan oldin to'xtatilsa, sistit belgilari yana paydo bo'ladi. Faqat keyingi safar uni davolash qiyinroq bo'ladi, surunkali sistit holatiga o'tadi.

Surunkali sistitni davolash murakkab va uzoq vaqt talab qiladi. Shuning uchun shifokor nazoratida va qunt bilan davolanish kerak. Faqat antibiotiklar, fitopreparatlarni o'zi kamlik qiladi, qo'shimcha immunomodulyatorlar, bakteriofaglar, qon aylanishini yaxshilaydigan dorilar, vitamin va antioksidantlar buyuriladi.

Xulosa: Sistitning oldini olish uchun kuniga kamida 1,5-2 litrgacha suyuqlik iste'mol qilish, surunkali infeksiya o'choqlarini davolash, ginekologik va andrologik kasalliklarni davolash, gigiyenaga rioya qilish, siydik pufagini vaqtida bo'shatish, ziravor, achchiq, sho'r taomlardan foydalanishni cheklash, tanani sovuq va zaxga nisbatan chiniqtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Ushbu maqolada O'zbekiston milliy ensiklopediyasi (2000-2005) ma'lumotlaridan foydalanilgan.